

Vergaderjaar 2000–2001

17 050

Misbruik en oneigenlijk gebruik op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en subsidies

27 400 XV

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2001

Nr. 213

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 31 januari 2001

1. Inleiding

Tijdens het Algemeen Overleg over fraude van 15 november 2000 (17 050, nr. 212) heb ik u toegezegd dat het rapport met de resultaten van het Randomized-Response-onderzoek op korte termijn toe te zenden. Hierbij bied ik u mede namens de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het onderzoek aan. Eveneens ontvangt u de uitwerking van de aan-genomen motie Örgü-Schimmel (Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 26 800 XV, nr. 48), waarin gepleit wordt voor de ontwikkeling van prestatie-normen waarmee de Kamer in staat is de ontwikkeling van de fraudebestrijding te volgen.

2. Het rapport «Randomized-Response: onderzoek naar regelovertreding»

In het rapport wordt verslag gedaan van de resultaten van een in 2000 uitgevoerd grootschalig enquête-onderzoek naar regelovertreding in de WAO, WW en Abw. Doel van dit onderzoek was te komen tot schattingen van de omvang van (verschillende vormen van) regelovertreding in de sociale zekerheid, en tot inzicht in de achtergronden van dergelijke regel-overtreding. Met dit onderzoek is voor het eerst een op voldoende aantallen gebaseerde en wetenschappelijk onderbouwde kwantitatieve schatting beschikbaar gekomen van de werkelijke omvang van regel-overtreding in de sociale zekerheid.

In bijlage 1 bij deze brief treft u een samenvatting van de resultaten van het onderzoek aan. Kort gezegd komen deze resultaten erop neer dat tussen de 6 en 12% van de uitkeringsgerechtigden wel eens zwart werkt naast de uitkering, dat één op de vijf WW-gerechtigden en twee op de vijf ABW gerechtigden wel eens bewust te weinig solliciteert en dat één op de zes WAO-gerechtigden zich wel eens bewust ziekert voordoen dan hij of zij is.

Deze uitkomst sluit aan op de uitkomst van eerdere onderzoeken, zoals het onderzoek van Engbersen (*Arm Nederland, Balans van het armoedebeleid*, 2000). De onderzoekssystematiek Randomized-Response levert volgens deskundigen relatief het meest betrouwbare beeld van de werkelijkheid. Niettemin zal de feitelijke situatie eerder somberder dan rooskleuriger zijn. Ook bij dit onderzoek is er namelijk sprake van onder-rapportage als gevolg van uitkeringsgerechtigden die medewerking weigerden of omdat men ondanks de waarborgen toch angstig was om de waarheid te spreken. Hoe groot die onderrapportage precies is, blijft echter onbekend.

Met dit Randomized Response onderzoek is voor het eerst een systematisch en helder inzicht verworven in de omvang van regelovertreding in diverse wetten. De uitkomsten bevestigen deels het beeld dat voorheen in deelonderzoeken, doorgaans gericht op één wet, werd geschetst. Er blijkt sprake te zijn van het verzwijgen van inkomsten, verhulling van de feitelijke gezondheidstoestand en verwijtbare werkloosheid. Met name de inzichten die het rapport geeft over de omvang van verwijtbare werkloosheid zijn nieuw en voor m.b.t. de bijstand verontrustend. Hieruit kan worden opgemaakt dat er sprake is van een groot aantal mensen met een uitkering die wel degelijk (meer) kunnen werken en een actiever sollicitatiegedrag kunnen vertonen.

De uitkomsten van het onderzoek vragen om nadere maatregelen. Ten eerste om de rechtmatigheid van, en het draagvlak onder, de sociale zekerheid zeker te stellen. Ten tweede omdat het hier gaat om verborgen arbeidspotentieel bij een enorm aanbod aan zeer gevarieerd werk en een krappe arbeidsmarkt.

Bij de presentatie van de voorlopige uitkomsten van het Randomized Response onderzoek op 15 november 2000 heb ik reeds extra maatregelen toegezegd. Hieronder zijn ze nogmaals bij elkaar gezet. Overigens zal ik bij de eerste integrale frauderapportage eind derde/begin vierde kwartaal 2001, beleidsconclusies trekken uit de ontwikkeling van het fraudebestrijdingsbeleid die door de prestatieindicatoren inzichtelijk wordt gemaakt.

Toezeggingen Algemeen Overleg 15 november 2000

- Opzetten van een gezamenlijke kolomoverstijgende (uvi's, SVB en gemeenten) voorlichtingscampagne om de kennis van de Wet Boeten bij uitkeringsgerechtigden en werknemers te vergroten.
- Verdubbeling van het aantal Waarnemingen Ter Plaatsse (WTP's) van 10 000 naar 20 000 per jaar.
- Een tweede team buitenland bij het GAK, dat gaat controleren op internationale uitkeringsfraude.
- Vliegende brigade bij de SVB die gaat controleren op internationale uitkeringsfraude.
- Een landelijke uitrol van het experiment intensieve begeleiding zieke uitzendkrachten van het GAK en uitzendbureau LUBA te Leiden.
- Vooruitlopend op vorming UWV: introductie benchmarking DK's UVI's.
- Vereenvoudiging en uniformering van loonbegrippen en dagloon-systematiek, en premieheffing op afdracht achteraf.
- Vorming SIOD.
- Geleidelijke uitbouw prestatie-indicatoren tot integrale rapportage HH eind derde/begin vierde kwartaal 2001 voor de eerste maal op te leveren.

Met het Lisv en met de SVB heeft reeds begin december 2000 ambtelijk overleg plaatsgevonden over de concretisering van deze toezeggingen. Voor alle toezeggingen zijn inmiddels acties en initiatieven ondernomen ter realisatie. Hieronder volgen enkele opmerkingen daarover.

- Het Lisv, de SVB en de uitvoering van de ABW zullen zich gezamenlijk buigen over de inrichting van een landelijke voorlichtingscampagne over de Wet Boeten.
- In de loop van 2001 vindt een aanzienlijke uitbreiding van het aantal WTP's plaats.
- De internationale controleteams bij het GAK en de SVB zullen in de loop van dit jaar worden gevormd. Hiernaast zal er naar worden gestreefd naar uitbreiding van de osporingscapaciteit van de SVB.
- Met de landelijke uitrol van het intensieve begeleidingstraject voor zieke uitzendkrachten is door het GAK reeds een begin gemaakt. De uitzendbranche was hier gelet op de resultaten van het Leidse experiment van LUBA en het GAK ook een voorstander van.
- De eerste set van prestatie-indicatoren treft u hierachter aan. Deze set zal – conform mijn toezegging tijdens het AO met de vaste commissie voor SZW van 29 november 2000 – in de loop van dit jaar worden omgevormd tot een eerste aanzet tot een integrale kolom-overstijgende HH-rapportage. Deze zal jaarlijks worden aangepast naarmate nieuwe informatiebronnen beschikbaar komen.
- De vorming van de SIOD verloopt volgens planning.

Nadere maatregelen in het kader van de evaluatie Wet Boeten, met betrekking tot sluitendheid en uniformiteit (zie brief inzake evaluatie Wet boeten)

- Het beter benutten van de sluitende aanpak om de sollicitatieplicht te handhaven. Toepassing hiervan is door de gespannen arbeidsmarkt en de reïntegratiemogelijkheden die de sluitende aanpak biedt, des te urgenter geworden.
- Opstellen van eenduidige beleidsregels en begrippen voor de uitvoeringsinstellingen.
- Uitbreiding capaciteit voor de uitvoering van de Wet Boeten door de gezamenlijke uvi's jaarlijks 15 miljoen extra beschikbaar te stellen. Bezien zal worden of hiernaast binnen de financiële ruimte van de sluitende aanpak gelden kunnen worden vrijgemaakt om deze capaciteitsproblemen verder aan te pakken, ook voor gemeenten en de SVB.
- Onderzoeken van de terug- en invorderingskant van de Wet Boeten door het Lisv en de SVB.
- Starten van een project «draagvlakvergroting» bij de uitvoeringsinstellingen door het Lisv.
- Afspraken maken in het kader van de Intentieverklaring van SZW en de VNG om de activiteiten van gemeenten met betrekking tot het opleggen van boeten en maatregelen te stroomlijnen en daar waar nodig te stimuleren.
- Bevorderen van een volledig sluitende keten van reïntegratie door in het kader van de sluitende aanpak van nieuwe instroom afspraken te maken tussen SZW en VNG.
- Volgen van de uitvoering door Toezicht om een juiste wetsuitvoering te waarborgen.
- Onderzoeken of de nieuwe voorstellen in de Awb ook voor de uitvoering in de sociale zekerheid tot een verlichting zullen leiden van de uitvoeringstaak.

3. Prestatieindicatoren fraudebestrijding

Uw leden Örgü (VVD) en Schimmel (D66) hebben onder verwijzing naar het Randomized-Response-onderzoek, met een aangenomen motie (Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 26 800 XV nr. 48) gepleit voor de ontwikkeling van prestatie-normen waarmee de Kamer in staat is de ontwikkeling van de fraudebestrijding te volgen. Ik heb u toegezegd deze motie te zullen uitvoeren. De uitwerking van de motie wordt op hoofdlijnen in deze brief aangegeven; de specifieke uitwerking treft u in bijlage 2 bij deze brief aan.

Ter uitvoering van de motie heb ik besloten om aan de hand van de gehele cyclus van de fraudebestrijding – bestaande uit preventie, controle, opsporing, constatering van fraude, afdoening van fraude en de uiteindelijke effectuering van de sancties – prestatieindicatoren op te stellen. Daarmee beoog ik u een beter inzicht te verschaffen in de meerjarige ontwikkeling van de effecten van het fraudebestrijdingsbeleid. Met deze indicatoren kunt u waarnemen wat ik op het gebied van handhaving doe. De concrete prestatieindicatoren treft u aan in de bijlage bij deze brief.

Tijdens de algemene overleggen met de vaste commissie van SZW op 15 november 2000 over fraude(bestrijding) in de sociale zekerheid en op 29 november 2000 (het begrotingsonderzoek) heb ik toegezegd om jaarlijks een integrale frauderapportage eind derde/begin vierde kwartaal aan de Kamer aan te bieden. Met de nu gepresenteerde prestatie-indicatoren fraudebestrijding zet ik de eerste stap om te komen tot de integrale fraude-rapportage.

Om de effecten van het fraudebestrijdingsbeleid inzichtelijk te maken, is bekeken welke beleidsinformatie wenselijk is en welke cijfers daarvoor noodzakelijk zijn. Vervolgens is bezien of de cijfers zijn opgenomen in de bestaande fraudestatistieken, dan wel of de meetpunten moeten worden meegenomen bij de implementatie van de nieuwe fraude-statistieken bij het Lisv en het CBS. Ook vanuit toezichtsinformatie (de M&O-monitor) wordt input voor de integrale frauderapportage geleverd. Het merendeel van de prestatie-indicatoren is gebaseerd op cijfers die nu reeds in fraudestatistieken zijn opgenomen. Bij de eerstkomende integrale fraude-rapportage kan inzicht geboden worden in de ontwikkeling tot en met het jaar 2000. Mede naar aanleiding van nieuwe maatregelen en de cijfers uit de nieuwe fraudestatistieken, zal het aantal indicatoren mogelijk in de toekomst worden uitgebreid, teneinde een zo goed mogelijk inzicht te verschaffen.

Verder is gepoogd om steeds dezelfde prestatieindicatoren te ontwikkelen voor de werknemersverzekeringen, de volksverzekeringen en de bijstand. Dit betekent overigens niet dat alle prestatieindicatoren voor de drie kolommen kunnen worden gegeven of dat de ontwikkeling van de indicatoren tussen de kolommen onderling te vergelijken is. Dit wordt veroorzaakt door de verschillen in zowel de aard van de regelingen als de uitvoering. Zo komt bijvoorbeeld werkgeversfraude niet voor in de bijstandssector of in de volksverzekeringen.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. F. Hoogervorst

bijlagen

1. samenvatting uitkomsten onderzoek;
2. prestatieindicatoren fraudebestrijding;
3. het rapport «Randomized-Response: onderzoek naar regel-overtreding».¹

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

1. Inleiding

In het rapport wordt verslag gedaan van de resultaten van een in 2000 uitgevoerd grootschalig enquête-onderzoek naar regelovertrading in de WAO, WW en Abw. Per regeling werden ongeveer 1200 personen onderzocht. Doel van dit onderzoek was te komen tot schattingen van de omvang van (verschillende vormen van) regelovertrading in de sociale zekerheid, en tot inzicht in de achtergronden van dergelijke regelovertrading.

Het onderzoek had betrekking op dat deel van de regelovertrading in de sociale zekerheid dat voor rekening komt van uitkeringsgerechtigden. Op overtradingen door werkgevers (met name op het verzuim premies te betalen) werd in dit onderzoek niet ingegaan.

In het onderzoek waren de volgende overtradingen aan de orde:

- het niet nakomen van *informatieve verplichtingen*, zijnde het niet of onjuist verstrekken van inlichtingen omtrent feiten of omstandigheden die relevant zijn voor het vaststellen van het recht op en de hoogte van de uitkering (bijv. het niet opgeven van inkomen uit arbeid);
- het niet nakomen van *medewerkingsverplichtingen*, met name die in verband met de controle op de uitkeringsaanspraak en met (her)intreding in het arbeidsproces (bijv. onvoldoende vaak solliciteren).

De vraagstelling van het onderzoek heeft zich gericht op concreet regelovertrekend gedrag. Of dit gedrag door bestuur of rechter steeds zou zijn aangemerkt als bewuste misleiding of opzet is niet nagegaan.

In het onderzoek werd gebruik gemaakt van de zgn. *Randomized Response methode*. Die methode is speciaal ontwikkeld om met grotere betrouwbaarheid dan andere methoden uitspraken te doen over onderwerpen waarover respondenten in enquêtes het moeilijk vinden om openheid van zaken te geven. Voorts is gewerkt met de door het Ministerie van Justitie ontwikkelde *Tafel van Elf-systematiek* die bedoeld is om inzicht te verkrijgen in opvattingen en houdingen van regelovertraders en regelnaevers, en in de achtergronden van regelovertrading.

Hieronder volgt een korte weergave van de belangrijkste resultaten van het onderzoek. Paragraaf 2 gaat in op de gepresenteerde schattingen van de omvang (in personen) van regelovertrading. In paragraaf 3 worden enkele achtergronden van regelovertrading belicht. Paragraaf 4 is gewijd aan kennis van en ervaringen met de Wet Boeten.

Een meer uitgebreide samenvatting is te vinden voorin in het rapport.

2. Schattingen van de werkelijke omvang van regelovertrading WAO, WW en Abw

Onderstaande tabel geeft de geschatte omvang van de onderzochte vormen van regelovertrading voor de WAO, WW en Abw. (Een streepje geeft aan dat een regel niet in het onderzoek kon worden meegenomen, dan wel niet van toepassing is voor de betreffende wet).

Geschatte omvang van regelovertreding voor WAO, WW en Abw

	WAO N=1308	WW N=1126	Abw N=1211
<i>Regels met betrekking tot inkomsten uit arbeid:</i>			
Het afgelopen jaar wel eens kleinere klusjes gedaan voor geldelijke vergoeding voor of via bekenden zonder dat door te geven aan uitkeringsinstantie	14%	17%	23%
In de afgelopen 12 maanden wel eens baan of uitzendwerk gehad naast de uitkering zonder dat door te geven	2%	3%	6%
In de afgelopen 12 maanden wel eens zwart werk gedaan naast de uitkering	6%	7%	12%
<i>Regels met betrekking tot medewerkingverplichtingen:</i>			
In de afgelopen 12 maanden wel eens langer dan 4 weken op vakantie geweest zonder dit door te geven	–	2%	–
De afgelopen 12 maanden wel eens passend werk afgewezen of er bewust voor gezorgd om niet te worden aangenomen	–	14%	14%
In de afgelopen 12 maanden wel eens langere tijd bewust weinig gesolliciteerd	–	23%	40%
In de afgelopen 12 maanden dagopleiding gevolgd zonder door te geven aan uitkeringsinstantie	–	0%	–
In de afgelopen 12 maanden wel eens onbetaald (vrijwilligers) werk gedaan zonder door te geven aan uitkeringsinstantie	–	18%	–
<i>Regels met betrekking tot informatieve verplichtingen:</i>			
In de afgelopen 12 maanden inkomsten gehad naast uitkering zonder op te geven (bv. alimentatie, studiebeurs, giften, rente)	–	–	8%
Heeft spaarrekeningen, aandelen, waardepapieren, lijfrente, levensverzekering, koopsompolis niet doorgegeven	–	–	6%
Heeft waardevolle bezittingen niet doorgegeven	–	–	2%
Heeft ooit onjuist of onvolledige inlichtingen gegeven over woonsituatie, gezinssamenstelling, burgerlijke staat	–	–	1%
<i>Regels met betrekking tot de gezondheidssituatie:</i>			
Constatering van arts of specialist dat arbeidsongeschiktheids- klachten zijn afgenomen en dit niet doorgegeven	4%	–	–
Wel eens zieker voorgedaan tijdens controle door instantie	5%	–	–
Weleens zelf herstel van arbeidsongeschiktheidsklachten bemerkt zonder dit door te geven aan uitkeringsinstantie	8%	–	–
Langere tijd duidelijk sterker en gezonder voelen en in staat meer te werken zonder dit door te geven	16%	–	–
<i>Regelovertreding in het algemeen gesteld:</i>			
In de afgelopen 12 maanden naar eigen gevoel wel eens de uitkeringsregels overtreden of in eigen voordeel toegepast	2%	8%	4%

Voor alle drie uitkeringsregelingen geldt dat de geschatte omvang van «het doen van kleinere klusjes tegen geldelijke vergoeding voor of via bekenden zonder dat door te geven aan de uitkeringsinstantie» relatief hoog is ten opzichte van overtreding van andere regels. Het «langere tijd bewust weinig solliciteren» (onderzocht voor WW-ers en sollicitatieplichtige Abw-ers) komt eveneens relatief vaak voor. In de WW komt verder het «onbetaald (vrijwilligers)werk doen zonder dat door te geven» relatief veel voor. In de WAO is het «zich langere tijd sterker en gezonder voelen en meer in staat om te werken zonder dat door te geven» relatief veel voorkomend gedrag. Op de in het algemeen gestelde laatste vraag of men wel eens de uitkeringsregels heeft overtreden of in eigen voordeel uitgelegd en op zo'n manier toegepast dat men een hogere uitkering ontving dan waar

men volgens de regels eigenlijk recht op had, antwoorden weinig respondenten bevestigend. Deze vraag kan dan ook niet dienen als een maatstaf voor de totale omvang van regelovertreding of fraude. Zij geeft wel een indruk van de houding en kennis ten aanzien van de regels omtrent de uitkering. De uitkeringsgerechtigden ervaren de toegegeven overtredingen blijkbaar niet altijd als zodanig.

Voor een goed begrip van de cijfers dient het volgende te worden opgemerkt:

- * Er is *retrospectief* gevraagd naar regelovertreding gegeven een bepaalde periode, dat wil zeggen «*in het afgelopen jaar* gepleegd» bij de vragen over het niet doorgeven van inkomen, en «*wel eens* gepleegd» bij de vragen over de gezondheid. Wanneer zou zijn gevraagd naar regelovertreding *op het moment van bevraging*, dan zouden de schattingen uiteraard lager uitvallen.
- * Met dit onderzoek kan niet worden vastgesteld wat de *ernst* is van de gepleegde overtredingen in termen van benadelingsbedrag, duur, of recidive. Het is dus niet bekend hoe vaak de overtreders een regel hebben overtreden, hoe lang zij in overtreding zijn geweest, en welk bedrag er mee is gemoeid. De onderscheiden categorieën verschillen ten opzichte van elkaar natuurlijk wel in gewicht; daarbij blijkt dat de vaakst toegegeven overtredingen de minst ernstige zijn. Verder hoeft het niet correct of niet volledig rapporteren over de gezondheid nog niet te leiden tot een hogere uitkering dan waarop men recht heeft.
- * De in het onderzoek gebruikte methode van Randomized respons leidt – zo was gebleken uit een pilotonderzoek en uit de internationale literatuur – aantoonbaar tot een belangrijke en significante toename van het aantal waarheidsgetrouwe antwoorden op vragen naar normoverschrijdend gedrag, ten opzichte van traditionele methoden van bevraging. Niettemin wordt onderrapportage door Randomized respons niet geheel geëlimineerd, en zal er dus sprake zijn van onderschatting van de werkelijkheid. Hoe groot die onderschatting is, is onbekend.

3. Achtergronden van regelovertreding en regelnaleving

3.1. De kennis en houding van uitkeringsgerechtigden ten opzichte van de regels

Voor het bepalen van de kennis en de houding ten aanzien van de regels van de WAO, WW en Abw zijn de uitkeringsgerechtigden vragen voorgelegd over verschillende aspecten van handhaving en naleving van regelgeving. De afzonderlijke antwoorden werden gecombineerd tot een zogenaamd «risicoprofiel». Dit profiel geeft weer welke kenmerken van een wet als «kwetsbaar» voor regelovertreding moeten worden gezien, dan wel als «ambivalent» of als «veilig».

De risicoprofielen voor de drie wetten laten veel overeenkomsten zien. Er zijn betrekkelijk veel «veilige» dimensies. Deze betreffen de kennis, duidelijkheid en acceptatie van de regels en de lage kosten van naleving ervan. Bij alle drie wetten is de meest «kwetsbare» dimensie de als laag ingeschatte kans dat de uitkeringsinstantie bij de mensen komt controleren (kans op een fysieke controle).

De kans op een sanctie wanneer een overtreding zou worden ontdekt, en de ernst van die sanctie, worden door WAO-ers en Abw-ers hoog ingeschat. WW-ers achten de ernst van een sanctie geringer.

«Ambivalente» dimensies zijn de niet zeer overtuigende wetsgetrouwheid van een deel van de uitkeringsgerechtigden, de betrekkelijk lankmoedige reacties op regelovertreding vanuit de sociale omgeving van de uitkeringsgerechtigden, en de als laag ingeschatte kansen op controles en op ontdekking van overtredingen wanneer inderdaad controle plaatsvindt. Bij

de Abw en WW vallen daarnaast nog de hoog ingeschatte baten van overtreding op, en bij de WW-ers de als gering ingeschatte kans om te worden «verklikt», indien men zwart zou werken.

3.2. Welke factoren hangen samen met regelovertrading?

Per wet is voor een groot aantal variabelen de mogelijke samenhang met regelovertrading geanalyseerd. Vooral voor de Abw en de WW heeft dat geleid tot een betrekkelijk groot aantal significante verbanden. Het is mogelijk dat het aantal significante verbanden in de populatie wordt overschat vanwege het grote aantal variabelen dat is geanalyseerd.

In de WAO doen vooral mannen klusjes of uitzendwerk en verzwijgen vrouwen vaker conclusies van de arts met betrekking tot vermindering van klachten. De groep WAO'ers van 35 tot en met 49 jaar maakt zich vaker dan de jongste en oudste leeftijdscategorieën schuldig aan het verrichten van zwart werk of aan «wit» werk zonder de inkomsten daaruit op te geven. Ouderen vanaf 50 jaar overtreden de regels minder vaak dan jongeren.

Onder WW'ers verrichten met name mannen klusjes en vrijwilligerswerk zonder dit te melden. Voor vrouwen geldt dat zij vooral langere tijd bewust weinig solliciteren en zwart werken naast de uitkering. Ook hier blijkt dat ouderen de regels minder vaak overtreden dan jongeren en mensen van middelbare leeftijd.

In de bijstand verrichten meer mannen dan vrouwen klusjes tegen betaling en solliciteren zij bewust te weinig. Over het algemeen overtreden ouderen de regels minder dan jongeren en mensen van middelbare leeftijd. Het afwijzen van een passende baan en het opzettelijk weinig solliciteren komt vooral voor bij de groep van middelbare leeftijd.

De gevonden samenhangen en de richting daarvan zijn in het algemeen niet verrassend.

Naarmate men bij voorbeeld de regels minder duidelijk vindt of als meer onredelijk ervaart, is er meer regelovertrading. Wie meer moeite zegt te hebben om zich aan de regels te houden, of meer profijt ziet in regelovertrading, maakt zich vaker schuldig aan regelovertrading. Ook de houding van de sociale omgeving staat in verband met regelovertrading.

4. De kennis van en ervaring met de Wet boeten, maatregelen, terug- en invordering

In het onderzoek hebben ook vragen meegelopen over de kennis van en de ervaringen met de Wet Boeten, Maatregelen en Terugen invordering. De kennis van die wet is vastgesteld door voor twee overtredingen, namelijk het boetewaardige «onjuiste of onvolledige inlichtingen verstrekken» en het maatregelwaardige «onvoldoende solliciteren», te vragen naar de sancties die daar volgens respondenten op staan.

Het beeld van de kennis van de Wet Boeten is voor de drie regelingen met betrekking tot de eerstgenoemde overtreding (het onjuist of onvolledig doorgeven van informatie) in grote lijnen gelijk. Een kleine groep (4 à 5%) is op dit punt echt goed geïnformeerd over de Wet Boeten, een bijna evengrote groep (4%) is redelijk op de hoogte, en nog eens een kwart heeft enige kennis.

De kennis van de wet met betrekking tot de tweede overtreding (onvoldoende solliciteren; alleen gevraagd aan WW-ers en Abw-ers) is beter. Hier is bij de WW 41% en bij de Abw 34% goed geïnformeerd, nog eens 1% (voor beide wetten) is redelijk op de hoogte en nog eens 2 à 3% (voor WW resp. Abw) heeft enige kennis.

Er is aan de respondenten ook gevraagd naar hun ervaringen met de toepassing van de Wet Boeten. Van de WAO-ers heeft 1% een boete gehad en eveneens 1% een korting op de uitkering. Van de mensen met een WW-uitkering heeft naar eigen zeggen 6% de afgelopen twaalf maanden een boete gehad en 14% een korting op de uitkering. Van de ABW-ers heeft naar eigen zeggen 9% de afgelopen twaalf maanden een boete gehad en 17% een korting op de uitkering.

1. Inleiding

Met de motie van uw leden Örgü (VVD) en Schimmel (D66) is onder verwijzing naar het Randomized Response onderzoek, gepleit voor de ontwikkeling van prestatienormen waarmee de Kamer in staat is de ontwikkeling van de fraudebestrijding te volgen. Ter uitvoering van de motie zijn aan de hand van de gehele cyclus van de fraudebestrijding – bestaande uit de preventie, de controle, de opsporing, de geconstateerde fraude, de afdoening van fraude en de uiteindelijke effectuering van de sancties – prestatieindicatoren opgesteld. De prestatieindicatoren beogen een beter inzicht te geven in de meerjarige ontwikkeling van de effecten van het fraudebestrijdingsbeleid. De concrete prestatieindicatoren worden in paragraaf 3 beschreven per onderdeel van de cyclus van fraudebestrijding. In paragraaf 4 zijn de prestatieindicatoren voor de afgelopen 4 jaar ingevuld. Voorafgaand worden enkele algemene opmerkingen gemaakt.

2. Algemeen

Het fraudebestrijdingsbeleid bestaat uit het handhaven van de wet- en regelgeving. Om de effecten van het handhavingsbeleid inzichtelijk te maken zijn er prestatieindicatoren opgesteld in de zogenaamde handhavingsketen van preventie, controle, opsporing, de geconstateerde fraude, de afdoening van fraude en de uiteindelijke effectuering van de sancties.

Om de effecten van het fraudebestrijdingsbeleid inzichtelijk te maken, is bekeken welke beleidsinformatie wenselijk is en welke cijfers daarvoor noodzakelijk zijn. Vervolgens is bezien of de cijfers zijn opgenomen in de bestaande fraudestatistieken, dan wel dat de meetpunten moeten worden meegenomen bij de implementatie van de nieuwe fraudestatistieken bij het Lisv en het CBS. Het merendeel van de prestatieindicatoren is gebaseerd op cijfers die nu reeds in fraudestatistieken zijn opgenomen. Bij de eerstkomende integrale frauderapportage kan inzicht geboden worden in de ontwikkeling tot en met het jaar 2000. Mede naar aanleiding van nieuwe maatregelen op het gebied van fraudebestrijding en de cijfers uit de nieuwe fraudestatistieken, zullen de indicatoren mogelijk worden uitgebreid. Op het gebied van de bijstand wordt momenteel gewerkt aan de implementatie van een nieuwe Debiteurenstatistiek en een nieuwe CBS-fraudestatistiek. Op gebied van de sociale verzekeringen implementeert het Lisv een nieuwe statistiek.

Verder is gepoogd om dezelfde prestatieindicatoren te ontwikkelen voor de werknemersverzekeringen, de volksverzekeringen en de bijstand. Dit betekent overigens niet dat alle prestatieindicatoren voor de drie kolommen kunnen worden gegeven of dat de ontwikkeling van de indicatoren tussen de kolommen onderling te vergelijken is. Dit wordt veroorzaakt door de verschillen in de aard van de regelgeving en door verschillen in de uitvoering. Zo komt werkgeversfraude niet in de bijstandssector voor of in de uitvoering van de volksverzekeringen.

In dit eerste overzicht van prestatieindicatoren blijkt een zekere onevenwichtigheid in de aantallen indicatoren per onderdeel van de keten. Het blijkt dat voor met name opsporing en geconstateerde fraude een groot aantal gegevens voorhanden zijn, terwijl op het terrein van bijvoorbeeld preventie nauwelijks meetpunten voorhanden zijn. In paragraaf 4 zijn de voorgestelde indicatoren – voor zover mogelijk – meerjarig ingevuld.

Het is mijn doel om met behulp van de meerjarige ontwikkeling van prestatieindicatoren inzichtelijk te maken wat de ontwikkeling van de resultaten van het vigerende fraudebestrijdingsbeleid is. Een deel van deze indicatoren wordt in een later stadium gepresenteerd, waar mogelijk in de eerstvolgende integrale rapportage eind derde/begin vierde kwartaal dan wel in de integrale rapportages vanaf 2002.

3. De prestatieindicatoren

3.1 Preventie

Een goed preventief beleid leidt idealiter tot het afzien van fraude dan wel tot het beperkt blijven van het schadebedrag als gevolg van fraude. Het preventieve effect van beleid is nauwelijks in cijfers aan te geven. Veel onderdelen van preventie zijn slechts in kwalitatieve bewoordingen te omschrijven: mate van fraudebewustzijn van medewerkers van uitvoeringsorganisaties, voorlichting over handhaving, doorlichting van wet- en regelgeving, etc.

Prestatie-indicatoren «preventie»

- 1) Het percentage uitkeringsgerechtigden dat bekendheid heeft met de Wet boeten

Verondersteld wordt dat een hoge bekendheid met de Wet boeten preventief werkt.

Het Randomized Response onderzoek volgt het percentage uitkeringsgerechtigden dat enige kennis tot een goede kennis heeft van de Wet Boeten bij het verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen. Voor de WAO, WW en ABW blijkt dit percentage ongeveer gelijk te zijn: circa 1/3 van de uitkeringsgerechtigden heeft enige tot een goede kennis van de Wet.

Omdat het randomized response onderzoek waarschijnlijk om de twee jaar zal worden uitgevoerd, zal deze indicator ook om de twee jaar beschikbaar kunnen komen.

- 2) Het aantal interne fraudesignalen/het aantal externe fraudesignalen
Dit percentage geeft een indicatie van de fraudealertheid van de medewerkers bij de uitvoerders. Dit is met name een kwalitatieve indicator die in een meerjarig perspectief en met analyse van de onderliggende meetpunten tot een uitspraak over de ontwikkeling van de fraudealertheid kan leiden. De meetpunten zijn het totaal van externe en interne signalen, waarbij het overigens gaat om onderzoekswaardige signalen exclusief de belastingsignalen. De belastingsignalen zouden vanwege de omvang verstoring werken. Bij de analyse zal ook worden gekeken naar het totale aantal fraudesignalen (eventueel per uitvoerder) om ontwikkelingen te signaleren.

3.2 Controle

De controle op de rechtmatigheid van de uitkeringsverstrekking valt te splitsen in aanvangscontroles, waarbij de uitkering wordt toegekend of afgewezen, en voortgangscontroles op lopende uitkeringen, waarbij wordt gecontroleerd of het recht op uitkering nog steeds voortduurt. Het doel van de controles is tweeledig: enerzijds aan uitkeringsgerechtigden duidelijk maken dat er gecontroleerd wordt (dus onverstandig om te frauderen, preventief effect) en anderzijds om de rechtmatigheid van de uitkering te handhaven.

Er zal nog nader naar worden gekeken of de indicator «aantal controles per 10 000 uitkeringsjaren» op basis van de huidige fraudestatistieken kan worden opgesteld. Overigens zal daarbij niet het aantal aanvangscontroles worden betrokken omdat het bij iedere nieuwe uitkering plaatsvindt.

De controle op de rechtmatigheid van de premieheffing speelt slechts bij de UVI's. Hierbij wordt met name gecontroleerd of werkgevers tijdig en correct premies afdragen.

Prestatieindicatoren «controles»

3) Het aantal gehele of gedeeltelijke looncontroles.

Uit deze indicator blijkt de inzet van de uitvoerders op de (loon-) controles.

4) Het aantal waarnemingen ter plaatse

Gezien de voorgenomen verdubbeling van het aantal waarnemingen ter plaatse in de SV-sector, is het wenselijk om de ontwikkeling van het aantal waarnemingen ter plaatse nauwgezet te volgen. Ik merk hierbij op dat in het kader van de Rif-projecten ook gebruik gemaakt wordt van de Waarnemingen ter plaatse. Het doel van de Rif-controles is niet om controledruk te verhogen, maar de Rif's hanteren de WTP uitsluitend als middel om te ontdekken of, en zo ja op welke wijze wordt gefraudeerd in hun branchegerichte onderzoekstaak. Wel leveren de Rif's een groot aandeel fraudezaken op in de sociale-zekerheidssector.

5) Het percentage gemeenten met belastingsignaalachterstand en duur van achterstand: 1 jaar, 2 jaar etc.

Gemeenten krijgen per jaar een groot aantal belastingsignalen die gecontroleerd dienen te worden op mogelijke fraude. Dit is een indicator voor de snelheid in het uitvoeringsproces.

Na 2002 zal deze indicator als gevolg van de landelijke uitrol van het Inlichtingenbureau (IB) veranderen in de indicator: «Percentage gecontroleerde IB-signalen binnen een nog nader te bepalen tijdsperiode». Het IB-signaal ontstaat na 6 weken. De gemeenten moeten deze signalen zo snel mogelijk controleren op fraude. Er kan een streeftijd worden afgesproken (bijvoorbeeld 3 maanden), wanneer alle signalen gecontroleerd moeten zijn. De daadwerkelijke afhandeling van fraude wordt in de volgende fase gemeten.

3.3 Opsporing van geconstateerde fraude

Indien veel fraude wordt ontdekt, kan het enerzijds betekenen dat er goede prestaties zijn geleverd door de opsporingsmedewerkers. Anderzijds kan het betekenen dat het de cliënt te makkelijk is gemaakt om te frauderen, dan wel te weinig preventieve maatregelen zijn genomen. Bij de analyse van de «opsporingsindicatoren» dient hiermee rekening te worden gehouden. De onderstaande meetpunten geven een beeld van de inspanningen van het uitvoeringsapparaat, maar zeggen ook iets over de efficiëntie en de effectiviteit van het uitvoeringsapparaat.

Bij het opstellen van de onderstaande meetpunten dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de controle- en de opsporingsinspanningen van ambtenaren zonder opsporingsbevoegdheden en de inspanningen van opsporingsambtenaren met opsporingsbevoegdheden. De onderverdeling is van belang om te bezien hoe de verhouding is tussen geconstateerde zwarte en witte fraude en de relatie tussen controle en opsporing.

Op dit moment wordt een aanpassing van de Abw-fraudestatistiek gemaakt. De eerste resultaten worden begin 2002 verwacht. Het item «aantal fraudeonderzoeken door de afdeling bijzonder onderzoek en/of sociale recherche» wordt aan de statistiek toegevoegd. Hierbij worden de specificaties voor de aard van het fraudeonderzoek meegenomen (witte fraude, partnerfraude, zwarte fraude, etc.).

Witte fraude

De witte fraude is fraude die via bestandsvergelijking gedetecteerd kan worden. De cliënt heeft bepaalde gegevens niet opgeven aan de uitvoerder, maar wel aan een andere instelling zoals ziekenfonds, de werkgever of de belastingdienst. In de toekomst zullen steeds meer fraude-signalen via bestandsvergelijking (o.a. inlichtingenbureau (IB) gemeenten, Internationaal Bureau Fraudeinformatie (IBF), RINIS) tot stand komen. Een goed preventief beleid betekent dat de uitvoerders deze signalen snel controleren op fraude. Een efficiënte controle van de signalen levert het voordeel op dat schadebedragen beperkt blijven. De uitvoerder hoeft dan minder grote fraudebedragen terug te vorderen van de cliënt.

Zwarte fraude

De uitvoerders zullen vooral bij zwarte fraude alert moeten zijn op allerlei signalen die hierop kunnen wijzen. Het verzwijgen van zwarte inkomsten, vermogensbestanddelen en partnerfraude zijn het moeilijkst te detecteren. Veelal worden in deze gevallen de medewerkers met opsporingsbevoegdheden ingezet. Het verschil met witte fraude is dat bij zwarte-fraude-onderzoeken de trefkans minder groot is dan bij witte-fraude-onderzoeken. Bij witte fraude is de trefkans nagenoeg 100%.

Prestatieindicatoren «opsporing en geconstateerde fraude»

- 6) Het aantal onderzoeken per 10 000 uitkeringsjaren.
Geeft een beeld van de intensiteit van de onderzoeksinspanningen. Voor wat betreft de bijstand zijn geen gegevens over 1998 en 1999 beschikbaar. Hierin zal verbetering komen door de nieuwe fraude-statistiek.
- 7) De geconstateerde fraudefrequentie per 10 000 uitkeringsjaren.
Geeft in meerjarig perspectief een beeld van de effecten van de onderzoeksinspanningen. Voor de lange termijn moet deze indicator naar beneden gaan. Voor de korte en middellange termijn kan het zo zijn dat de uitkomst stijgt als gevolg van intensieve(re) opsporing.
- 8) De trefkans (= geconstateerde fraude per 100 onderzoeken).
Deze indicator geeft een beeld van de doelmatigheid van de opsporing.
- 9) Het aantal opsporingsfunctionarissen (UVI's) dan wel medewerkers sociale recherche/Bijzonder onderzoek (SVB/gemeenten) per 10 000 uitkeringsjaren.
Dit geeft een indicatie van de inzet van de uitvoerders op de opsporing. Bij gemeenten wordt een onderscheid gemaakt tussen functionarissen met en zonder opsporingsbevoegdheden.
- 10) Het aantal fraudegevallen per opsporingsambtenaar.
Geeft inzicht in de doelmatigheid van de opsporing.
- 11) Het gemiddelde fraudebedrag (van gevallen waarvan bedrag bekend is).
Verondersteld wordt dat met voortschrijdende elektronische gegevens-uitwisseling het gemiddelde fraudebedrag lager zal worden. Ook een eventuele intensivering van preventieve maatregelen zou zijn weerslag moeten krijgen in lagere fraudebedragen.
- 12) Het aantal onderzoeken werkgeversfraude per 10 000 uitkeringsjaren.
- 13) Het aantal gevallen van geconstateerde werkgeversfraude per 10 000 werkgevers.
- 14) Het gemiddelde benadelingsbedrag werkgeversfraude.

3.4 Afhandeling geconstateerde fraude

De afhandeling van de geconstateerde fraude is een essentieel element bij het bestrijden van fraude. Nadat de fraude geconstateerd is en het scha-

debedrag bekend is, moet de uitvoering een beslissing nemen over het doen van aangifte of het opleggen van een boete. Tevens moet de schade worden verhaald bij de cliënt middels een terugvorderingsbesluit. Bij het afhandelen van de geconstateerde fraude komen ook de kwantitatieve opbrengsten in beeld. Het schadebedrag wordt teruggevorderd en de uitkering wordt indien noodzakelijk gewijzigd of ingetrokken. Het recentelijk gepubliceerde onderzoek van de Algemene Rekenkamer naar de opsporing en vervolging van fraude benadrukt het belang van inzicht in de afhandeling van fraude. De toezeggingen n.a.v. dit onderzoek zullen bij de verdere ontwikkeling van de indicatoren worden meegenomen.

Prestatieindicatoren «afhandeling geconstateerde fraude»

15, 16, 17) De percentages wijze van afdoening.

De wijze van afdoening kan een administratieve sanctie zijn, een proces verbaal en «geen sanctie». De indicator geeft inzicht in de wijze van afdoening, waarbij met name meerjarige ontwikkeling van de categorie «geen sanctie» van belang is.

18) Het aantal opgelegde boeten per 10 000 uitkeringsjaren.

3.5 Effectuering sancties en terugvorderingsbesluiten

Belangrijk in het uitvoeringsproces is de daadwerkelijke invordering van boeten en schadebedragen. Met behulp van de toezichtsgegevens valt een incassoratio voor de bijstand op te stellen (mate van invordering van terugvorderingen).

Een incassoratio met behulp van de cijfers van de SVB moet ook mogelijk zijn. Het Lisv meldt dat de door UVI's geleverde incassobedragen niet betrouwbaar zijn, maar dat hier in één of twee jaar verbetering te verwachten valt. Op termijn is het dus mogelijk over de hele linie incassoratio's op te stellen. Met de verhouding tussen ontvangsten en opboeking wordt het verloop van de uitstaande vorderingen gemonitord. Een kanttekening is dat het voor de uitvoerders (nog) niet mogelijk is om een onderscheid aan te brengen tussen fraudegerelateerde terugvordering en niet-fraudegerelateerde terugvordering. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het gegeven dat het betalingsgedrag van veel debiteuren zich kenmerkt door een veelvoud van betalingen waarbij de reden doorgaans niet wordt vermeld. De betaling kan bijvoorbeeld het gevolg zijn van een fout van de uitvoering waardoor teveel uitkering is ontvangen, terugvordering i.v.m. fraude of incasso op grond van een boete.

Prestatieindicatoren «effectuering sancties en terugvorderingsbesluiten»

19) Incassoratio's.

De incassoratio geeft de ontvangsten uitgedrukt in het debiteurensaldo aan het begin van het jaar, waarbij dit beginsaldo is vermeerderd met de opgeboekte debiteuren gedurende het lopende jaar.

Een lage incassoratio heeft tot gevolg dat uitstaande debiteuren verjaren en dus in latere jaren tot oninbare afboekingen leiden.

20) Ontvangsten versus opboekingen ratio.

Deze ratio geeft de verhouding tussen de ontvangsten en de opboekingen in een jaar. Het hoge totale uitstaande debiteurensaldo bij de Abw ad 1,6 mld gld (per 1 jan. 1999) neemt niet af indien de ontvangsten op jaarbasis minder blijven dan de opboekingen.

4. Meerjarig overzicht prestatieindicatoren

Op de volgende pagina wordt in tabelvorm een overzicht gegeven van de genoemde prestatieindicatoren over de jaren 1996–1999. Hierbij moet een belangrijke opmerking geplaatst worden. Wegens definitieverschillen zijn er vooral bij de indicatoren van het derde blok, de «opsporing en gecon-

stateerde fraude», grote verschillen tussen de drie kolommen. Cijfers uit de verschillende kolommen vergelijken is daarom niet zonder meer mogelijk. Vergelijkingen binnen één kolom tussen verschillende jaren is daarentegen wel goed mogelijk. Zie hiervoor ook de bij de tabel geleverde toelichting.

Tabel: overzicht indicatoren

	werknemersverzekeringen			volksverzekeringen			bijstand		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999	1997	1998	1999
1. kennis wet Boeten RR-onderzoek WW, WAO, ABW			WAO 34%						
2. interne/externe fraudesignalen	0,47	0,60	WW 35% pm		1,15	1,16	pm	pm	ABW 33% pm
3. aantal loononderzoeken uvi's	31 984	29 769	pm						
4. aantal wtp uvi's	5 849	7 160	pm						
5. Aantal gemeenten met belasting-signaal achterstand							pm	pm	pm
6. Onderzoeken per 10 000 uitkeringsjaren*	132	140	149	3,79	3,69	3,99	3 278	pm	pm
7. geconstateerde fraude per 10 000 uitkeringsjaren*	113	117	132	1,4	1,2	1,2	364	445	433
8. # fraudeconstatering/ # onderzoeken = trefkans*	86%	84%	89%	38%	34%	31%	11%	pm	pm
9. Aantal opsporingsfunctionarissen waarvan uitsluitend opsporingsbevoegd	257	252	252	62	62	62	698	694	pm
10. Aantal fraudegevallen per opsporingsfunctionaris	79	84	93	10	8	8	25	28	pm
11. gemiddeld geconstateerd fraudebedrag	4 991	3 904	2 614	13 222	18 753	17 712	10 312	8 237	7 992
12. onderzoeken werkgeversfraude per 10 000 werkgevers	30	36	29						
13. geconstateerde werkg.fraude per 10 000 werkgevers	13	11	10						
14. gemiddeld benadelingsbedrag werkgeversfraude	87 072	80 443	94 681						
15. % administratieve afdoening	54%	74%	pm	pm	pm	pm	14%	28%	42%
16. % strafrechtelijke afdoening	15%	9%	pm	84%	86%	74%	40%	30%	26%
17. % geen afdoening	31%	16%	pm	pm	pm	pm	46%	42%	32%
18. aantal boeten per 10 000 uitkeringsjaren	79	113	82	34	40	41	24	390	531
19. incasso versus uitstaande vorderingen = incassoratio	pm	pm	pm	pm	pm	pm	17%	16%	pm
20. ontvangsten/opboekingen	pm	pm	pm	pm	pm	pm	74%	73%	pm

* Er is hier sprake van definitieverschillen waardoor vergelijking tussen de verschillende kolommen niet zonder meer mogelijk is (zie toelichting hieronder).

Toelichting:

Algemeen: alle cellen met pm worden in de eerstvolgende integrale rapportage in eind derde/begin vierde kwartaal van dit jaar (**pm**) of in de integrale rapportages vanaf 2002 (pm) opgenomen. Hetzij met gegevens die bij de SVB en het Lisv zijn opgevraagd; hetzij met gegevens die uit de nieuwe fraudestatistieken van het Lisv en het CBS komen. Deze gegevens laten nog maximaal twee jaar op zich wachten. De lege velden betekenen dat de indicator op dat terrein niet van toepassing is.

- In het eerste blok met indicatoren 1 en 2 worden de preventieve effecten weergegeven, in de ABW moet hiervoor informatie uit de nieuwe fraudestatistiek komen, in combinatie met bijvoorbeeld de signalen uit het inlichtingenbureau die in het primaire proces worden afgehandeld.
- Het tweede blok (indicatoren 3 t/m 5) geeft een overzicht van indica-

toren in het controletraject. De indicatoren 3 en 4 hebben betrekking op de werknemersverzekeringen en werkgevers; 5 heeft uitsluitend betrekking op gemeenten.

- In het derde blok staan de indicatoren betreffende het opsporings-traject (indicatoren 6 t/m 14), met de kanttekening dat het aantal onderzoeken bij gemeenten uit de M&O-monitor komt en in de toekomst ook (gedeeltelijk) uit de CBS-statistieken kan komen. In dit blok moeten we rekening houden met de definitieverschillen: door de strafrechtelijke fraudedefinitie van de SVB zijn daar veel relatief grote fraudegevallen, de niet-strafrechtelijke overtredingen worden niet tot de fraudezaken gerekend. Bij het Lisv gebeurt dit wel en daarnaast hebben de werknemersverzekeringen veel meer met witte fraude te maken; de beheersbaarheid van witte fraude drukt het gemiddeld fraudebedrag. Genoemde oorzaken uiteten zich ook in de trefkans. Bij gemeenten tellen ook de belastingsignalen zonder fraude mee in het aantal onderzoeken, hierdoor ontstaat de lage trefkans. In de nog te implementeren fraudestatistiek Abw zullen alleen de belastingsignalen meetellen als het fraudeonderzoek ook daadwerkelijk fraude constateert. Hierdoor zal een zeer hoge trefkans ontstaan bij witte fraudezaken.
- In het vierde blok (indicatoren 15 t/m 20) staat de afdoening centraal. De SVB-gegevens zullen bij de integrale rapportage beschikbaar zijn. Voor gemeenten zal deze informatie vanaf 2001 door de nieuwe fraude- en debiteurenstatistieken gegenereerd worden. De indicatoren 16 en 17 leveren informatie over de incasso. Voor de SVB is deze informatie opgevraagd en bij het Lisv zijn hierover geen gegevens leverbaar, echter binnen één of twee jaar valt hierin verbetering te verwachten.